

SUPO

**Suojelupoliisin
vastuullisuusraportti
2021**

Esipuhe

Tässä Suojelupoliisin ensimmäisessä vastuullisuusraportissa on kuvattu neljä YK:n kestävän kehityksen tavoitetta, joita virasto voi omalla toiminnallaan edistää merkittävimmin. Raportoinnissa on noudatettu julkishallinnolle tarkoitettua Valtiokonttorin uutta ohjeistusta. Suomessa kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista ohjaa sekä YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030 että myös ”Suomi, jonka haluamme 2050” -yhteiskuntasitoumus.

Suojelupoliisin vastuullisuustyössä korostuvat kansallisen turvallisuuden toimijan tehtävät ja rooli. Työssä onnistumisen edellytyksiin kuuluvat lakisääteisistä tehtävistä parhaalla mahdollisella tavalla suoriutumisen ohella vastuullisuus työnantajana ja toimiva sidosryhmäyhteistyö.

Suojelupoliisiin on rekrytoitu kuluneina vuosina paljon eri alojen ammattilaisia. Samanaikaisesti koronapandemia aiheutti edelleen rajoituksia, joiden lieventämiseksi panostettiin erityisesti työssä jaksamiseen. Rekrytointiprosessin etenemisestä ja perehdyttämiseen liittyvistä menettelyistä tehtiin kyselyitä. Saadun palautteen perusteella on tehty toimenpiteitä ja näin pystytty rakentamaan entistä parempaa työnantajakuvaa.

Vuoden 2021 vuosikirjan kantavana teemana oli yhteistyö, jota eri alojen asiantuntijat Suojelupoliisin ulkopuolelta kuvasivat kirjoituksissaan. Kuluneen vuoden aikana saatiin tutkimusten ja erilaisten kyselyiden kautta asiakkailta ja sidosryhmiltä palautetta toiminnasta ja sen siivittämänä uudistui myös viraston strategia.

Alkanut vuosi 2022 on tuonut entistä vahvemmin esille yhteiskunnassa ja yleisessä keskustelussa varautumiseen, valmiussuunnitteluun, riskienhallintaan ja taloudelliseen kestävyyskuuluvia asioita. Näissäkin tehtävissä tullaan tekemään yhteistyötä eri toimijoiden kesken ja ennen kaikkea vastuullisia valintoja, joilla on vaikutuksia pitkälle tulevaisuuteen.

Antti Pelttari
Suojelupoliisin päällikkö

2. Kuvaus raporttoivasta organisaatiosta

Suojelupoliisi on sisäministeriön alainen turvallisuus- ja tiedustelupalvelu, joka toimii Suomessa ja ulkomailla. Vuodesta 2019 lähtien Suojelupoliisi on toiminut uusin tiedustelutoimivaltuuksin.

Suojelupoliisin tehtävänä on havaita, estää ja paljastaa sellaisia toimia, hankkeita ja rikoksia, jotka voivat uhata valtio- tai yhteiskuntajärjestystä tai Suomen sisäistä tai ulkoista turvallisuutta.

SUOJELUPOLIISI

- hankkii, analysoi ja raportoi tiedustelutietoa päätöksenteon tueksi
- torjuu terrorismia
- estää vakoilua
- seuraa ja arvioi kotimaisten ääriliikkeiden muodostamaa uhkaa
- tekee turvallisuusselvityksiä kansallisen turvallisuuden tai erittäin tärkeän yksityisen edun kannalta merkittävään tehtävään valittavista ihmisistä

Suojelupoliisin päätoimipaikka sijaitsee Helsingissä. Eri puolilla Suomea on kahdeksan aluetoimistoa.

Vuoden 2021 lopussa Suojelupoliisissa työskenteli 524 henkilöä erilaisissa operatiivisissa ja asiantuntijatehtävissä. Henkilöstömäärän kasvu on ollut merkittävää uusien tiedustelutoimivaltuuksien myötä.

Lisätietoja toiminnasta saa Suojelupoliisin verkkosivuilta www.supo.fi ja vuoden 2021 vuosikirjasta, johon on koottu tietoa perustehtävistä ja globaalista turvallisuuden tilannekuvasta.

Vastuullisuusraportti vuodesta 2021 on saatavilla verkkosivujen kautta. Vastuullisuustyöstä raportoidaan ensimmäistä kertaa ja se on laadittu Valtiokonttorin suosittelemalle pohjalle.

2.1 VASTUULLISUUDEN JOHTAMINEN JA HALLINTO

Suojelupoliisin vastuullisuusasiat käsitellään johdon kokouksissa ja niistä tiedotetaan henkilöstölle. Viraston

intraan on luotu omat sivut kestäväälle kehitykselle.

Suojelupoliisissa perustettiin kestävä kehityksen työryhmä vapaaehtoisista työntekijöistä vuoden 2021 alussa. Työryhmän tehtäväksi asetettiin tiekartan laadinta viraston hiilijalanjäljen pienentämiseksi ja käytännön toimenpiteiksi. Tämä kestävä kehitykseen liittyvä tavoite oli mm. asetettu sisäministeriön ja viraston väliseen tulossopimukseen. Kevään aikana työryhmässä myös työstettiin Valtiokonttorin ohjeiden mukaisesti kestävä kehityksen tavoitevalintaa ja pohdittiin konkreettisia toimenpiteitä ja mittareita.

Tämän ensimmäisen vastuullisuusraportin laadintaa varten koottiin asiantuntijatyöryhmä. Raportin laadinnassa mukana olevia asiantuntijoita on tarkoitus säännöllisesti vaihtaa tulevina vuosina. Raportointivastuun jakamisen lisäksi tarvitaan uusia näkökulmia ja osaamista eri puolilta organisaatiota.

Sisäasiainhallinnon alalla on toiminut kestävä kehityksen asiantuntijaverkosto vuodesta 2019 alkaen. Siinä on edustajia jokaisesta virastosta. Verkoston tehtäviin kuuluu hallinnonalan virastojen kestävä kehityksen työn tukeminen ja tiedonvaihto.

2.2 VASTUULLISUUSTAVOITTEET

Sisäasiainhallinnossa kestävä kehitys kytkeytyy kysymykseen, miten tuotamme turvallisuutta tulevaisuudessakin taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväällä tavalla ja annamme oman panoksemme ilmastonmuutoksen torjumiseen sekä kestävämmän Suomen rakentamiseen?

Sisäministeriö laati oman kestävä kehityksen toimenpidesitoumuksensa lokakuussa 2019.

SITOUMUS KOOSTUU VIIDESTÄ ERILLISESTÄ SITOUKSESTA:

- sisäministeriön hallinnonalan hiilijalanjäljen pienentäminen
- kestävä kehityksen painoarvon lisääminen hankinnoissa
- hälytyspalveluiden yhdenvertaisuuden edistäminen
- uusintarikollisuuden ja uudelleen uhriutumisen vähentäminen
- hallinnonalojen virastojen haastaminen tekemään omat toimenpidesitoumuksensa.

Sitoumuksen tavoitteena on saada kestävä kehitys vahvemmin hallinnonalan toimintaa ohjaavaksi periaatteeksi. SM:n hallinnonalan virastojen tulossopimukseen on asetettu kestävä kehitykseen liittyviä tavoitteita. Vastuullisuustyötä mittaamalla ja raportoimalla voidaan parantaa toiminnan johtamista organisaatioissa ja siten edistää kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamista.

Viraston vastuullisuussuunnitelmaan on kuvattu tämän hetkiset tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit. Suunnitelman toimeenpanoa tukevat SM:n hallinnonalan yhteinen hiilijalanjäljen laskenta sekä vastuullisuuden lisääminen hankinnoissa. Kansallisen hankintastrategian toimeenpano on myös alkanut ja virastoissa on laadittu toimintasuunnitelmia syksyn 2021 aikana.

Suojelupoliisin lakisääteiset tehtävät tukevat useiden tavoitteiden saavuttamista jo sellaisenaan.

Kestävä kehityksen tavoitteiden kannalta keskeisiä tehtäviä ovat muun muassa yhteiskunnan turvallisuutta ja kansalaisten turvallisuudentunnetta sekä yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta ylläpitävät turvallisuustehdävät. Nämä kaikki osaltaan ylläpitävät yhteiskuntarauhaa ja oikeudenmukaisuutta.

Suojelupoliisin toiminta on järjestetty hyvän hallintotavan mukaisesti, tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisuutta edistäen. Viraston koulutustoiminta tukee elinikäistä oppimista, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä hyödyntää uusia oppimismenetelmiä.

Suojelupoliisin arvot ovat laillisuus, luotettavuus ja laatu. Ne näkyvät jokapäiväisessä työssä asiakkaiden, yhteistyökumppaneiden ja työkalareiden kanssa.

- Olemme työssämme vastuullisesti rohkeita ja uskallamme kokeilla uutta.
- Onnistumme vain yhdessä ja kumppaneiden kanssa.
- Pidämme huolta toisistamme.

Suojelupoliisin strategiaa päivitettiin vuoden 2021 aikana ja se on rakennettu vuoropuhelussa henkilöstön ja sidosryhmien kanssa. Uudistettu strategia antaa entistä vahvemman perustan vastuullisuustyölle.

Strategian avulla halutaan olla parempia erityisesti kolmessa asiassa:

- tiedonhankinnassa
- toimintakulttuurissa
- yhteistyössä

Valtiokonttorin ohjeistuksen mukaisesti Suojelupoliisissa tunnistettiin YK:n kestävä kehityksen 17 tavoitteesta neljä (4) oman toiminnan näkökulmasta merkittävää tavoitetta keväällä 2021.

Tunnistetut kestävä kehityksen tavoitteet ovat:

- tavoite 8: Edistää kaikkia koskevaa kestävää talouskasvua, täyttä ja tuottavaa työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja
- tavoite 12: Varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys
- tavoite 13: Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan
- tavoite 16: Edistää rauhanomaisia yhteiskuntia ja taata kaikille pääsy oikeuspalveluiden pariin; rakentaa tehokkaita ja vastuullisia instituutioita kaikilla tasoilla

3. Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua

TAVOITE 8. EDISTÄÄ KAIKKIA KOSKEVAA KESTÄVÄÄ TALOUSKASVUA, TÄYTTÄ JA TUOTTAVAA TYÖLLISYYTTÄ SEKÄ SÄÄLLISIÄ TYÖPAIKKOJA

- 8.2 Saavuttaa korkeampi taloudellisen tuottavuuden taso monipuolistumisen, teknologian uudistamisen ja innovaatioiden avulla.
- 8.5 Saavuttaa vuoteen 2030 mennessä täysi ja tuottava työllisyys ja säällinen työ kaikille, mukaan lukien nuorille ja vammaisille, sekä sama palkka samanarvoisesta työstä.
- 8.8 Suojata työelämän oikeuksia ja taata turvallinen työympäristö kaikille työntekijöille, mukaan lukien siirtotyöläisille, erityisesti naisille ja epävarmassa työsuhteessa oleville.

3.1 ORGANISAATION TOIMINNAN KANNALTA MERKITTÄVIMMIKSI TUNNISTETUT TAVOITTEET

- Edistetään omalta osalta ennalta estävän turvallisuustyön käytänteitä, jotka tukevat yritysten ja organisaatioiden sekä sidosryhmien toimintaa.
- Taataan henkilöstölle hyvän hallintotavan mukainen työelämän suoja, turvallinen ja terveellinen työympäristö sekä turvatoimenpiteet jokaisen henkilökohtaisen suojan ja koskemattomuuden takaamiseksi.
- Pyritään edistämään nuorten työllistämistä.

TOIMENPITEET

- Kehitetään palvelutuotantoa digitalisaation keinoin.
- Järjestetään asiantuntijatapaamisia sekä info- ja koulutustilaisuuksia.
- Kehitetään työpaikalla yhteistä toimintaa ja toimintatapoja, edistetään henkilöstön reilua kohtelua, tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja työhyvinvointia.
- Huolehditaan päätöksenteon avoimuudesta ja läpinäkyvyydestä.
- Toimeenpannaan päivitetty tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma.
- Tavoitteena siirtyminen uusiin toimitiloihin Helsingin osalta v. 2025.
- Kartoitetaan työturvallisuusriskit ja laaditaan toimenpidesuunnitelmat sekä otetaan käyttöön psykososiaalisen tuen toimintamalli.
- Tuetaan nuorten työllistymistä mm. tarjoamalla harjoittelupaikkoja.

MITTARIT

- Toiminnan vaikuttavuus selville mm. asiakastytytyväisyyskyselyillä.

- Henkilöstön työtyytyväisyyskyselyn mittareiden kehitys myönteiseen suuntaan.
- Uuden palkkausjärjestelmän käyttöönotto ja sen tulosten arviointi.
- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tavoitteiden seuranta ja kehitys myönteiseen suuntaan.
- Riski- ja vaaratekijöiden arviointi ja luokitus sekä psykososiaalisen tuen toimintamallista saadut tulokset.
- Työsuoja- ja työhyvinvointi-ohjelman 2020–2023 mukaisten toimenpiteiden seuranta.
- Nuorille tarjottavien harjoittelupaikkojen määrä.

3.2 EDISTYMINEN

Aula Research toteutti kyselytutkimuksen Suojelupoliisin tärkeimmille asiakkaille ja sidosryhmille kesän ja syksyn 2021 aikana. Tarkoituksena oli kartoittaa millaisena Suojelupoliisin yhteiskunnallinen rooli ja sen tulevaisuus nähdään, miten virasto on onnistunut sidosryhmäyhteistyössään ja mitä sidosryhmät odottavat vuoropuhelulta ja yhteistyöltä Suojelupoliisin kanssa. Kysely toteutettiin sähköisesti ja siihen vastasi yhteensä 200 sidosryhmien avainhenkilöä. Kohderyhmä koostui muun muassa poliittisista vaikuttajista, eri viranomaistahoista, tutkimuslaitosten ja elinkeinoelämän edustajista.

Kyselyyn vastanneet pitivät yhteistyötä Suojelupoliisin kanssa tärkeänä. Vastaajista 75 prosenttia oli tyytyväisiä Suojelupoliisin ja edustamansa organisaation väliseen yhteistyöhön. Suojelupoliisi koetaan ennen kaikkea lainkuuliaisena, luotettavana, ammattitaitoisena ja laadukkaana toimijana. Sidosryhmät ovat tyytyväisiä Suojelupoliisin ja organisaationsa väliseen yhteydenpitoon ja Suojelupoliisin tarjoamaan tietoon. Suojelupoliisilta toivotaan erityisesti aktiivista vuorovaikutusta asiakkaiden ja kumppaneiden kanssa. Suojelupoliisi onkin sitoutunut

uudessa strategiassaan kuuntelemaan jatkossa entistä enemmän sidosryhmiensä tietotarpeita ja panostamaan molempia osapuolia hyödyttävään yhteistyöhön.

Sidosryhmät näkevät, että Suojelupoliisi on onnistunut toiminnassaan erityisen hyvin terrorismin torjunnassa sekä kansallisten turvallisuusuhkien ennakoinnissa. Valtiollinen kybervakoilu taas nousi esille kansallista turvallisuutta koskevana teemana, johon Suojelupoliisin pitäisi erityisesti kiinnittää huomiota. Radikaali-islamistinen terrorismi, hybridiuhat ja kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuvat uhat nousivat esille muina tärkeinä teemoina.

Aula Research toteutti toisen kyselytutkimuksen Suojelupoliisin turvallisuuspalvelusyksikölle marraskuussa 2021. Sidosryhmäkyselyssä selvitettiin, mitä turvallisuuspalvelusyksikön hakevissa organisaatioissa ajatellaan turvallisuuspalvelusprosessista ja tehdystä yhteistyöstä. Kysely lähetettiin kaikille turvallisuuspalvelusmenettelyn piirissä oleville organisaatioille. Vastausprosentiksi saatiin 36 prosenttia.

Kyselyn tuloksista kävi ilmi, että turvallisuuspalvelusyksikön tekemää työtä arvostetaan eli 95 % vastaajista oli kokonaisuudessaan tyytyväisiä yksikön toimintaan. Erityisen myönteisinä asioina vastauksissa korostuivat selvitysten laatu, tiedon luotettavuus, prosessin sujuvuus ja yksikön henkilöstön ammattitaito. Sähköiseen asiointipalveluun oli tyytyväisiä 94 % vastaajista ja 78 % ns. suorakäyttöliittymään, jolla osa asiakkaista voi täydentää hakemustietoja suoraan turvallisuuspalvelusrekisteriin. Kehityskohteista esiin nousi erityisesti vuorovaikutteisuus. Suojelupoliisin toivotaan kuuntelevan asiakkaitaan tarkemmin.

T-Media Oy:n toteuttaman julkishallinnon Luottamus&Maine 2021 -erikoistutkimuksen tavoitteena oli selvittää Suomessa toimivien julkishallinnon organisaatioiden mainetta kansalaisten keskuudessa. Tiedonkeruu toteutettiin sähköisellä kyselylomakkeella 7.10.–11.11.2021.

Suojelupoliisi osallistui ensimmäistä kertaa tähän tutkimukseen. Suojelupoliisin kokonaismaine suuren yleisön keskuudessa oli lähellä hyvää tasoa (3.45/5), kun se parhaiten selviytyneellä julkishallinnon organisaatiolla oli 3.90 ja heikoimmin selviytyneellä 1.90. Parhaimman yksittäisen mainearvosanan 3.66 (tukevasti hyvä) Suojelupoliisi saa vastuullisuudesta (=toimii oikein ja vastuullisesti - huomioi yhteiskunnan ja ympäristön), heikoimman arvosanan 3.41 (kohtalainen) tullessa hallinnosta (=toimii avoimesti ja läpinäkyvästi - käyttäytyy oikein toiminnassaan).

Hieman maineen kokonaismielikuvasta poiketen Suojelupoliisi saa suurelta yleisöltä jopa tukevasti hyvän vahvuista sidosryhmätukea osakseen - kansalaiset luottavat organisaatioon ja ovat erittäin kiinnostuneita kuulemaan sen kantoja. Suhteessa muihin tutkittuihin organisaatioihin Suojelupoliisi suoriutuu keskimääräistä paremmin: kokonaismaineen osalta sijaluku on 33/79.

Kantar TNS Oy:n toteuttamia kansalaiskyselyitä Suoje-

lupoliisin toiminnasta on tehty edellisten vuosien tapaan. Tutkimusaineisto on kerätty puhelinhaastatteluin 22.11.–3.12.2021 välisenä aikana. Kyselyssä pyydetään vastaajia arvioimaan mm. kuinka hyvin he tuntevat Suojelupoliisin tehtäväkentän, miten organisaatio on suoriutunut tehtävistään, kansalaisten luottamusta kysellään ja mistä he saavat tietonsa organisaatiosta.

Suurin osa (89 %) suomalaisista sanoo luottavansa Suojelupoliisiin. Tuorein tulos on mittaushistorian toiseksi paras. Vastaajien antama kouluarvosana Suojelupoliisille on 8.23 ja se on koko 2000-luvun jatkuneen mittausajan jakson toiseksi paras. Aiemmin Suojelupoliisille annettu arvosana on ollut yli kahdeksan vain kolmesti.

Kuluneena vuonna tehtiin kolme henkilöstökyselyä työhyvinvoinnin kehittämiseksi:

VMBaron jatkokysely toteutettiin syksyllä 2021. Sillä kartoitettiin henkilöstön kokemuksia häirinnästä ja epäasiallisesta käytöksestä. Työ kohti kaikille parempaa työpaikkaa jatkuu.

Vaara- ja haaitekijöiden arviointia varten on toteutettu kyselyitä eri yksiköissä marraskuusta 2021 alkaen ja ne jatkuivat maaliskuuhun 2022.

Suojelupoliisissa tehtiin selvitys rekrytoinnista ja perehdytyksestä loppukesällä 2020 ja vastaavanlainen kysely 1.9.2020–31.5.2021 vakituisessa virassa aloittaneille. Tulosten mukaan työnantajamielikuvaa kannattaa panostaa, rekrytoinnin aikatauluttaminen ja siitä kertominen on tärkeää ja uuden työntekijän henkilökohtaisessa perehdyttämisessä on edelleen petrattavaa.

3.3 TAPAUSESIMERKIT

- Sidosryhmille suunnatut kyselyt ovat auttaneet tunnistamaan toiminnan kehittämiskohteita ja tuoneet esille vuoropuhelun tärkeyden.
- Vuosi 2021 käynnistyi työhyvinvoinnin teemavuotena, jonka tavoitteena oli tukea henkilöstön työhyvinvointia, terveyttä ja yleistä toimintakykyä. Henkilöstömäärän kasvun myötä on panostettu myös johtamisen kehittämiseen, henkilöstön osaamiseen ja tiimityöskentelytaitoihin. Selvitykset rekrytoinnista ja perehdytyksestä auttavat kehittämään työnantajakuva ja parantamaan viestintää mm. rekrytoinnin eri vaiheista.
- Suojelupoliisi on pystynyt tarjoamaan muutamia harjoittelupaikkoja nuorille kuluneina vuosina. Palautteen mukaan harjoittelusta on ollut hyötyä kaikille osapuolille. Harjoittelupaikkojen määrän lisääminen on tavoitteena.

4. Vastuullista kuluttamista

12 VASTUULLISTA KULUTTAMISTA

TAVOITE 12. VARMISTAA KULUTUS- JA TUOTANTOTAPOJEN KESTÄVYYS

- 12.3. Puolittaa vuoteen 2030 mennessä maailmanlaajuinen ruokajätteen määrä jälleenyttä- ja kuluttajatasolla sekä vähentää ruokahävikkiä tuotanto- ja jakeluketjuissa mukaan lukien sadonkorjuun jälkeinen hävikki.
- 12.5. Vähentää vuoteen 2030 mennessä merkittävästi jätteiden syntymistä ennaltaehkäisy-, kierrätyksen ja uudelleenkäytön keinoin.
- 12.7 Edistää kestäviä julkisia hankintakäytäntöjä kansallisten lakien ja prioriteettien mukaisesti.
- 12.8 Varmistaa vuoteen 2030 mennessä, että kestävästä kehityksestä ja luontoa suosivista elämäntavoista ollaan tietoisia kaikkialla.

4.1 ORGANISAATION TOIMINNAN KANNALTA MERKITTÄVIMMIKSI TUNNISTETUT TAVOITTEET

- Kehitetään tietoisuutta ympäristönsuojelusta.
- Vähennetään jätteiden syntymistä eri keinoin.
- Edistetään kestäviä julkisia hankintakäytäntöjä.

TOIMENPITEET

- Pyritään vähentämään omalla toiminnalla jätteiden määrää.
- Kannustetaan ja koulutetaan henkilöstöä vastuullisiin valintoihin.
- Edistetään kierrätystä.
- Noudatetaan kiertotalouden periaatteita.
- Tehdään vastuullisia hankintoja.

MITTARIT

- Yhdyskuntajätteen ja toiminnasta aiheutuvan muun jätteen kierrätysasteen seuranta jätelainsäädännön mukaisesti.
- Hankinnoissa tehdyt arviot (ostetaanko uutena vai käytettynä vai vuokrataanko tai lainataan).
- Kaikissa merkittävissä ja soveltuvissa hankinnoissa tehdyt kestävyystarkastelut.

4.2 EDISTYMINEN

Virastossa on kartoitettu syntyvien jätteiden osalta paras mahdollinen lajittelutoimenpide ja kierrätysaste yhteistyössä vuokranantajan, kiinteistöhuollosta, puhtaanapalveluista ja ravintolapalveluista vastaavien sekä toimistotarviketoimittajan kanssa. Henkilöstöä on kannustettu

vastuullisiin valintoihin. Aluetoimistojen tilannetta arvioidaan vuoden 2022 aikana.

Sähkö- ja elektroniikkalaiteromun osalta on tällä hetkellä toimivat lajittelumenettelyt. Kierrätysasteessa on kuitenkin parannettavaa. Useimmiten sopimusvaiheessa otetaan jo kantaa laitteiden huollettavuuteen ja varaosien saantiin, jolla tavoitellaan pitempää käyttöikää.

Valtioneuvosto on ympäristöministeriön esityksestä hyväksynyt 24.3.2022 Kierrätyksestä kiertotalouteen - valtakunnallisen jättesuunnitelman vuoteen 2027 (korvaa 19.12.2017 vahvistetun suunnitelman). Hallinnonalat sitoutuvat toteuttamaan edellä mainitun suunnitelman toimenpiteitä julkisen talouden suunnitelman ja valtion talousarvion puitteissa tarvittaessa rahoitusta uudelleen kohdentaen. Jotta päästään kohti hiilineutraalia kiertotalousyhteiskuntaa, tarvitaan toimia koko tuotanto-, kulutus- ja jätehuoltoketjussa.

Hankintojen vastuullisuuden kehittämistä edistetään jatkuvasti. Se on myös yhteistyötä, jossa hyödynnetään mm. sisäasiainhallinnonalan verkostoa ja turvallisuusviranomaisten yhteistyöverkostoa.

4.3 TAPAUSESIMERKKI

Henkilöstöruokalan toiminta on ollut esimerkillistä. Henkilöstö on ostanut lounaalta ylijäävän hävikkiruuan ja ravintolan jätemäärä on palveluntuottajan ravintolavertailussa pienimpiä. Uuden kilpailutuksen myötä palveluntuottaja vaihtui alkuvuodesta 2022 ja nyt on päästy yhä parempiin tuloksiin mm. kasvisruuan menekissä. Sitä on tarjolla kaikille vapaasti otettavana linjastossa joka päivä. Kertakäyttömuovituotteiden vähentäminen on otettu yhteiseksi tavoitteeksi palveluntuottajan kanssa ensi syksyn aikana.

5. Ilmastotekoja

13 ILMASTOTEKOJA

TAVOITE 13. TOIMIA KIIREELLISESTI ILMASTONMUUTOSTA JA SEN VAIKUTUKSIA VASTAAN

- 13.2 Integroidaan ilmastomuutosta koskevat toimenpiteet kansalliseen politiikkaan, strategiaihin ja suunnitteluun ottaen huomioon, että YK:n ilmastomuutoksen puitesopimus on pääasiallinen kansainvälinen ja hallitusten välinen foorumi ilmastomuutoksen vastaisista maailmanlaajuisista toimista neuvoteltaessa.
- 13.3 Parantaa ilmastomuutoksen hidastamiseen, sopeutumiseen, vaikutusten lievittämiseen ja ennakkoaroiuksiin liittyvää koulutusta, tietämyksen lisäämistä sekä kansalaisten ja instituutioiden valmiuksia.

5.1 ORGANISAATION TOIMINNAN KANNALTA MERKITTÄVIMMIKSI TUNNISTETUT TAVOITTEET

- Vähennetään viraston hiilidioksidipäästöjä.

TOIMENPITEET

- Suositetaan vastuullisia hankintoja ja edellytetään niitä yhteistyökumppaneilta (esim. kiinteistöt).
- Parannetaan toimintatapoja ja valintoja ilmastoystävällisempään suuntaan laaditun tiekartan mukaisesti (päivitetään tarvittaessa).
- Korvataan diesel- ja bensiinikäyttöiset ajoneuvot täyssähkö- ja lataushybridiajoneuvoilla leasingsopimusten ja ajoneuvojen elinkaarien päättyessä (em. ajoneuvojen latausverkoston selvittäminen/laajentaminen tehdään toimipistekohtaisesti).
- Vähennetään virkamatkustusta, etenkin lentomat-kustusta ja korvataan se mahdollisuuksien mukaan etäkokouksilla tai muilla liikkumistavoilla valtion matkustusstrategian linjausten ja SM:n ohjauksen ja viraston johdon päätösten mukaisesti.

MITTARIT

- SM:n hallinnonalan yhteinen hiilijalanjäljen mittaus; tavoitteet ja seuranta.

5.2 EDISTYMINEN

SM:n hallinnonalan yhteisen hiilijalanjäljen laskentaa on tehty vuodesta 2018 alkaen ja sitä on kehitetty systemaattisesti. Hankintojen hiilijalanjälkilaskennassa käytetään laskentakertoimia ja euroja. Se ei välttämättä anna oikeaa kuvaa tehtyjen hankintojen vastuullisuudesta.

Kun tarkastellaan vuotta 2021, niin viraston sisäisestä toiminnasta aiheutuva hiilijalanjälki pieneni laskettujen osa-alueiden osalta vuoteen 2018 verrattuna 9,8 prosenttia. Suurimmat muutokset tapahtuivat energiankulutuksen vähenemisenä toimitilamuutosten myötä ja koronapandemian seurauksena lentomat-kustuksen päästöt putosivat v. 2020 alkaen. Muut matkustuksen

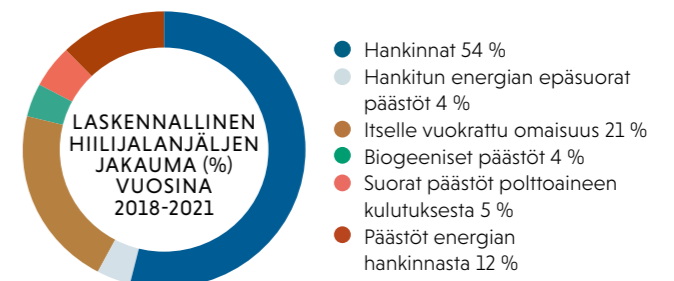
kulut sisältyvät hankintojen osa-alueeseen.

Hankintojen osuus hiilijalanjäljestä on puolet ja sen merkitys kasvaa entisestään investointien seurauksena lähivuosina. Muita laskentaan kuuluvia osa-alueita ovat itselle vuokrattu omaisuus (ict, lämpö ja kuljetusvälineet), sähköenergia, polttoaineet, lentomat-kustukset ja hankitun energian epäsuorat päästöt.

Kuluneen vuoden tärkeinä vastuullisuustekoina voidaan pitää paperittomuuden edistämistä monin eri tavoin kuten sähköisen allekirjoituksen ja muiden sähköisten alustojen käyttöönottoilla sekä erilaisten painotuotteiden vähentämisellä. Tulostuspaperin käyttöä on hillinnyt myös ympäristötietoisuuden lisääntyminen, jonka mukaisesti pienillä teoillakin on merkitystä.

5.3 TAPAUSESIMERKIT

- Ajoneuvokalustosta on alle 10 % täyssähkö- ja/tai lataushybridiajoneuvoja. Tulevina vuosina pyritään korvaamaan mahdollisuuksien mukaan diesel- ja bensiinikäyttöiset ajoneuvot em. käyttövoimalla toimiviin. Uuteen toimitaloon siirtymisen myötä v. 2025 ajoneuvoille saadaan latausverkosto.
- Virkamatkustusta vähentyi pandemia-aikana ja lentomat-kustuksesta aiheutunut hiilijalanjälki pieneni merkittävästi. Viraston luonteen huomioon ottaen lentomat-kustukset säilyy kuitenkin osana virkamatkustusta. Etäkokoukset ovat yleistyneet ja vähentäneet sitä kautta kotimaan matkustusta.

6. Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto

TAVOITE 16. EDISTÄÄ RAUHANOMAISIA YHTEISKUNTIA JA TAATA KAIKILLE PÄÄSY OIKEUSPALVELUIDEN PARIIN; RAKENTAA TEHOKKAITA JA VASTUULLISIA INSTITUUTIOITA KAIKILLA TASOILLA

- 16.3 Edistää oikeusturvaa kansallisilla ja kansainvälisillä tasoilla sekä varmistaa kaikille yhtäläinen pääsy oikeuspalveluiden piiriin.
- 16.6 Kehittää tehokkaita, vastuullisia ja läpinäkyviä instituutioita kaikilla tasoilla.
- 16.7 Varmistaa joustava, kaikkia koskeva, osallistava ja edustava päätöksenteko kaikilla tasoilla.
- 16.10 Taata julkinen tietojen saanti ja turvata perusvapaudet kansallisen lainsäädännön ja kansainvälisten sopimusten mukaisesti.
- 16.a Vahvistaa tärkeimpiä kansallisia instituutioita esimerkiksi kansainvälisen yhteistyön avulla, jotta väkivallan ehkäisemiseen ja terrorismin sekä rikollisuuden torjumiseen tarvittavia valmiuksia voidaan kehittää kaikilla tasoilla, erityisesti kehittyvissä maissa.
- 16.b Edistää ja panna täytäntöön syrjinnän vastaisia lakeja ja kestäväen kehityksen käytäntöjä.

6.1 ORGANISAATION TOIMINNAN KANNALTA MERKITTÄVIMMIKSI TUNNISTETUT TAVOITTEET

- Toimitaan vastuullisesti hyvän hallintotavan mukaisesti.
- Varmistetaan viestinnän avoimuus ja ajantasaisuus.
- Varmistetaan julkisuuslain mukainen tiedonsaantioikeus.

TOIMENPITEET

- Varmistetaan tehokas laillisuusvalvonta, sisäinen tarkastus ja korruption vastainen toiminta.
- Pidetään huolta siitä, että viestintä eri kanavilla on saavutettavaa, ajantasaista ja selkeää.
- Viestitään päättäjille oikea-aikaisesti päätöksenteon tueksi.
- Toteutetaan julkisuuslain mukainen tiedonsaanti-oikeus julkiseen tietoon.
- Osallistutaan viranomaisyhteistyöhön kansallisella ja kansainvälisellä tasolla ja vaikutetaan niissä.

MITTARIT

- Kanteluiden, kansalaispalautteen ja eettisen kanavan kautta tulevien ilmoitusten määrä ja sisältö.
- Hallintovalitusten määrä ja tuomioistuinten ratkaisut.
- Tarkastusten määrä ja laatu.
- Osallistumiset erilaisiin työryhmiin ja niiden tulokset.

6.2 EDISTYMINEN

Sisäministeriön sisäisen tarkastuksen yksikön tarkastus kohdistui vuonna 2021 sisäministeriön ja hallinnonalan virastojen tiedonhallintayksiköiden velvoitteiden täyttämiseen. Pääasiallisena tavoitteena oli varmistua siitä, että tiedonhallinta on järjestetty asianmukaisesti ja toiminta täyttää tiedonhallintalaissa säädetyt hyvän hallinnon edellytykset. Toinen tarkastus kohdistui Suojelupoliisin kasvun hallintaan, jossa keskeisinä arviointikohteina olivat tiedustelutoiminnan toimeenpanossa onnistuminen, esihenkilö- ja henkilöstökoulutuksessa sekä perehdyttämisessä onnistuminen ja turvallisuuskulttuurin luominen.

Tarkastushavaintojen pohjalta on laadittu toimenpidesuunnitelmat. Lisäksi sisäinen tarkastus toteutti seuranta-tarkastuksen marraskuussa 2019 tehdystä tarkastuksesta tietosuojalainsäädännön vaatimusten toteuttaminen sisäministeriön hallinnonalalla.

Suojelupoliisissa on tehty vuoden 2021 aikana sisäistä laillisuusvalvontaa voimassa olleen laillisuusvalvontamääräyksen mukaisesti. Viraston edustajat esittelivät marraskuussa 2021 tiedusteluvalvontavaliokunnalle miten sisäinen laillisuusvalvonta on organisoitu ja miten sitä toteutetaan.

Suojelupoliisin eettisen kanavan valmistelutyöt alkoivat vuoden 2021 aikana ja työ saatiin valmiiksi tammikuussa 2022. Kanavan tarkoituksena on kannustaa henkilöstöä ilmoittamaan työssään havaitsemistaan lainvastaisuuksista ja Suojelupoliisin arvojen vastaisesta toiminnasta sekä toisaalta suojata ilmoituksia tekeviä henkilöitä. Eettinen kanava käynnistettiin 31.1.2022.

Vuoden 2021 aikana tiedusteluvalvontavaltuutetulla ei ole ollut huomautettavaa Suojelupoliisin toimintaan liittyen.

Eduskunnan oikeusasiamies tai valtioneuvoston oikeuskansleri eivät vuoden 2021 aikana kohdistaneet Suojelupoliisin toimintaan varsinaisia laillisuusvalvontatarkastuksia. Suojelupoliisiin on vuoden 2021 aikana kohdistettu yksi kantelu, jota käsitellään Eduskunnan oikeusasiamiehen toimistossa.

Tietosuojavaltuutetun tarkastuksissa ei ole ilmennyt huomautettavaa henkilötietojen käsittelystä Suojelupoliisissa.

6.3 TAPAUSESIMERKIT

- Suojelupoliisi on vuoden 2021 aikana laatinut ohjeistuksen verkkosivustolleen, jossa on Suojelupoliisin asiakirjajulkisuuskuvaus. Tämän tarkoituksena on auttaa kansalaisia yksilöimään paremmin tietopyyntönsä. Vuonna 2021 Suojelupoliisin kirjaamoon rekisteröitiin 39 julkisuuslain mukaista tiedonsaantipyntöä.
- Vuonna 2021 Suojelupoliisi viesti aktiivisesti kansallisen turvallisuuden ajankohtaisista ilmiöistä medialle, muille sidosryhmille ja suurelle yleisölle. Viestinnän kanavia olivat esimerkiksi saavutettava verkkosivusto supo.fi, Twitter ja oma podcast Supodi. Toimittajia taustoitettiin muun muassa kyberturvallisuudesta, ääriilikkeistä, Kiinan vaikuttamisesta ja Afganistanin tilanteesta. Koronan jälkeen palattiin yksittäisten toimittajien taustoitamisesta myös toimittajayhdistysten ja toimitusten taustoittamiseen. Suojelupoliisin viestintä vastaa lähes päivittäin yksittäisten toimittajien kysymyksiin ja tarjoaa Suojelupoliisin asiantuntijoita median käyttöön. Päättäjille ja sidosryhmille suunnatussa raportoinnissa on kehitetty kieliasua ja visuaalisuutta.

39

Suojelupoliisin kirjaamoon rekisteröityjä julkisuuslain mukaisia tiedonsaantipyntöjä 2021.

7. Jalanjälki eli toiminnan negatiiviset vaikutukset toimintaympäristöön

Sisäministeriön kestävä kehityksen sitoumuksessa on asetettu tavoitteeksi SM:n hallinnonalan hiilijalanjäljen vähentäminen 75 prosenttiin vuoteen 2035 mennessä ja välitavoitteeksi 50 prosenttia vuoteen 2027 mennessä.

Tiekartta Suojelupoliisin hiilijalanjäljen pienentämiseksi sisältää tavoitteita ja toimenpiteitä, joiden mukaisesti vähennetään viraston hiilidioksidipäästöjä. SM:n hallinnonalan yhteinen hiilijalanjäljen mittaus tukee asetettuja tavoitteita.

Suojelupoliisin toimenpiteet tuleville vuosille

- Korvataan diesel- ja bensiinikäyttöiset ajoneuvot täyssähkö- ja lataushybridiajoneuvoilla leasingsopimusten ja ajoneuvojen elinkaarien päättyessä (em. ajoneuvojen latausverkoston selvittäminen/laajentaminen tehdään toimipistekohtaisesti).
- Vähennetään virkamatkustusta, etenkin lentomat-kustusta ja korvataan se mahdollisuuksien mukaan etäkokouksilla tai muilla liikkumistavoilla valtion matkustusstrategian linjausten ja SM:n ohjauksen ja viraston johdon päätösten mukaisesti.
- Selvitetään nykyisten toimitilojen ja uuden toimitilan energiatehokkuusmittarit vuokranantajalta/Senaatti Kiinteistöiltä ja yhdessä sovitaan käyttäjän vastuu sekä toimenpiteet.
- Selvitetään sähkönsopimusten päästöjen tilanne (muut kuin Senaatin) ja vaikutetaan kilpailutusten/sopimusten kautta.
- Edistetään kiertotaloutta sopimustoimittajien kanssa (mm. siivouspalvelut, henkilöstöravintolapalvelut, toimisto- ja it-tarvikkeet, toimistokalusteet, elektroniikka sekä tietotekniikka).
- Lisätään paperittomuutta (mm. tulostuspaperin kulutuksen vähentäminen, painotuotteiden vähentäminen, sähköiseen postiin ja asiointiin siirtyminen,

sähköiset oppimisolustat).

- Huomioidaan kestävä kehityksen eri vastuut (ekologinen, sosiaalinen, taloudellinen) yhteishankinnoissa, joissa ne konsernitoimijoiden tarjoamien palveluiden osalta toteutuvat.
- Tunnistetaan muiden hankintojen osalta keskeiset ympäristövaikutukset hankintojen valmisteluvaiheessa tuoteryhmittäin (mm. vähimmäisvaatimukset, sopimusehdot) ja seurataan tilannetta sopimuskaudella.
- Suositetaan vastuullisia hankintoja ja edellytetään niitä yhteistyökumppaneilta (esim. kiinteistöt).

Valtionhallinnossa on jalanjäljen pienentämiseksi tehty jo paljon työtä mm. erilaisten strategioiden kautta kuten esim. toimitilastrategia, kansallinen julkisten hankintojen strategia ja valtion matkustusstrategia.

Valtiokonttorilta saadun tiedon mukaan (maaliskuu 2022) arviota valtionhallinnon hiilijalanjäljestä kokonaisuutena ollaan työstämässä (datapankki). Tämä arvio tulee koostumaan valtion kiinteistöistä, hankinnoista ja liikkumisesta aiheutuvista hiilipäästöistä. Jotta päästäisiin tarkemmalle organisaatiotasolle, haasteena on datan eritasoisuus. Valtiokonttorin tavoitteena on saada arvio tämän kevään aikana.

Selvitystyö jatkuu eri toimijoiden kanssa myös siitä voisiko hiilijalanjäljen lisäksi samalle alustalle koota muita jalanjälkeen liittyviä mittaritietoja (muuta ekologisen jalanjäljen osa-alueita ja sosiaalista sekä kulttuurista jalanjälkeä koskettavia mittareita) niiltä osin, kun tiedot on keskitetty esim. konsernitoimijoiden vastuulle ja niiden keskitetty käsitteleminen on järkevää.

